

C [Begrüssung]

Vooraf

In het tijdschrift *Mécano* verschijnt een kort statement dat is ondertekend door Theo van Doesburg¹, P. Mondrian, en C. van Eesteren². *Mécano* was een dadaïstisch tijdschrift onder redactie van I.K. Bonset en Theo van Doesburg³. De ondertitel vermeldt: ‘ultra-individualistisch, onregelmatig internationaal tijdschrift ter verbreiding der neo-dadaïstische denkbeelden en geestelijke hygiene’.

Het statement bestaat slechts uit één zin. Hoe groot Mondriaans inbreng is geweest bij het tot stand komen van deze tekst is niet teruggevonden. In de brieven van Mondriaan aan Van Doesburg is niets te vinden over een gezamenlijk statement in het tijdschrift *Mécano*.

Begrüssung is in dit corpus als tekst van Mondriaan opgenomen, omdat de tekst mede door Mondriaan is ondertekend en hij dus als (mede) auteur kan worden aangemerkt. Weliswaar zijn deze coöperatieve teksten achteraan in het corpus geplaatst en onderscheiden van de ‘gewone’ teksten van Mondriaan door een ‘nummering’ met letters.

Bron

De enige bron van het statement is de publicatie in het tijdschrift *Mécano*. Van het tijdschrift *Mécano* verschijnen slechts vier nummers in de jaren 1922-23. In het laatste nummer ‘Weiß, Blanc, White, Wit’ (nummer [4/5]) is het statement opgenomen.

Basistekst en leestekst

Omdat geen andere bronnen beschikbaar zijn, is de basis voor de gepresenteerde leestekst de publicatie in *Mécano*. De tekst is in het Duits gesteld. De bijzondere typografie van de pagina waarop de tekst is afgedrukt⁴, wordt niet in de presentatie meegenomen.

Bij het omzetten van de basistekst in de leestekst zijn de volgende ingrepen toegepast:

- De eerste woorden van de tekst ‘De Stijl – Holland – 1916 – 1923’ zijn rond een vierkant geplaatst. Naast dit vierkant gaat de tekst verder met ‘Freut sich, daß [...]’. In de leestekst wordt deze typografische weergave gewijzigd in: ‘De Stijl freut sich, daß [...]’.
- Het woord ‘NEO’ wordt uitsluitend met een beginhoofdletter geschreven.

Titel

Door de typografie van de pagina⁵ - waarop de ‘verklaring’ van Van Doesburg, Mondriaan en Van Eesteren is afgedrukt - wordt niet duidelijk wat nu precies de titel van het statement is. (Zie afbeelding volgende bladzijde. Analoog aan de vermelding in *Theo van Doesburg. Oeuvrecatalogus* opteren we voor *Begrüssung* als fictieve titel voor de leestekst⁶).

Datering en ondertekening

Het nummer ‘wit’ van *Mécano* is niet voorzien van een maand en/of jaartal. Volgens Entrop⁷ verschijnt *Mécano* 4/5 in ‘januari 1924’. In de publicatie staat onder het statement vermeld: ‘Paris 1923’. Dit is tevens de datering voor de leestekst: 1923⁸.

Het statement is medeondertekend door ‘P. Mondrian’.

Ontstaan en publicatie

Van Doesburg schrijft op 6 augustus 1923 aan Kok over *Mécano*: ‘Mécano 4/5 wordt een ‘reuze nummer’. ‘Holland Bankroet door Dada’. Een typische inleiding. Je zult genieten!’⁹

¹ Theo van Doesburg (1883-1931), Nederlands schrijver, kunstenaar en redacteur van *De Stijl*.

² Cornelis van Eesteren (1897-1988), Nederlands architect.

³ Beide namen zijn pseudoniemen van dezelfde persoon: Christian Emil Marie Küppers (1883-1931).

⁴ Zie verderop.

⁵ *Mécano*, witte nummer [4/5] (1923): z.p.

⁶ E. Hoek (red.). *Theo van Doesburg. Oeuvrecatalogus*. Utrecht/Otterlo, 2000: 756 (Vermelding: ‘1923(13) : T. van Doesburg, P. Mondrian, C. van Eesteren, ‘Bilanz des Staatlichen Bauhauses Weimar [Begrüssung]’. *Mécano* (1923) witte nummer [4/5].)

⁷ M. Entrop. ‘Vive l’esprit mécanique! La revue dadaïste Mécano (1922-1923)’. In: S. Levie (ed.) *Reviens, Zeitschriften, revues : die Fackel, die Weltbühne, Musikblätter des Anbruch, Le Disque vert, Mécano, Vesty*. Amsterdam, 1994: 155.

⁸ Op dat moment woont Mondriaan in Parijs, 26 Rue du Départ.

Over het ontstaan van de tekst [Begrüssung] zijn noch in correspondentie noch elders aanwijzingen gevonden.

⁹ A. Ottevanger (red.). 'De Stijl overal absolute leiding'. De briefwisseling tussen Theo van Doesburg en Anthony Kok. Bussum, 2008: 436.